

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. An in Christo fuerit vel potuerit esse formes peccati?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Secunda, quia gratia unionis (ut supra dicebamus) reddit humanitatem Christi dignam gloriâ ut statim conferenda; gratia autem habitualis non præstat dignitatem ad gloriâ ut statim, sed suo tempore conferendam: unde licet prima gratia essentialiter opponatur peccato veniali, quod reddit dignum dilatione gloriâ, non tamen secunda.

Tercia, quia gratia habitualis non constituit objectum dignum omni complacentiâ divinâ, sed aliquâ, nempe amabili, cum qua peccatum veniale stare potest: gratia verò unionis reddit humanitatem Christi dignam omni complacentiâ divinâ, juxta illud Matth. 17. *Hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene complacuit*: implicat autem esse dignum omni complacentiâ divinâ, & affectum peccato veniali, cum illud constituat subiectum cui inest dignum aliquâ displicentiâ Dei.

Colligitur tertio: Quod etiam si humanitas Verbo unita traxisset ex Adamo originem per seminalem propagationem, non contraxisset, nec potuisset contrahere peccatum originale.

Probatur manifesta ratione: Ut enim peccatum originale contrahatur in instanti generationis, oportet ut in illo instanti non sit formalis peccato essentialiter opposita: Sed quamvis humanitas Christi formatetur medio semine virili, & consequenter traheret ex Adamo originem secundum seminalem rationem, dummodo tamen in eodem instanti Verbo Divino uniretur, esset in instanti generationis Christi, forma incomparabilis cum peccato originali, nempe gratia substantialis unionis, quâ non minus pugnat cum peccato originali, quam cum peccato actuali & habituali: Ergo nec contraheret nec posset contrahere peccatum originale.

Dices, D. Thomas hic art. 1. ad 2. & infra qu. 31. art. 1. ad 3. docet ideò non fuisse in Christo peccatum originale, quia Christus non fuit in Adamo secundum seminalem rationem, hoc est quia non descendit ab illo medio semine virili. Eandem rationem assignant SS. Patres, præsertim Augustinus lib. 10. de Genesi ad litteram cap. 1. & his verbis: *Et quilibet incoquinatus illo utero Virginis, cuius caro etiam si de peccati propagatione venit, non tamen de peccati propagine concepit; tunc ipsum quidem corpus Christi ea lex severit in utero Mariae, que in membris posita corporis mortis, repugnat legi mentis, &c. Proinde corpus Christi, quamvis ex carne femina assumptum est, que de illa carnis peccati propagine concepta fuerat, nec ipsa caro peccati, sed similitudo carnis peccati. Item Petrus Cellensis:*

Venit Dei Filius natus ex Virgine absque fermento culpe, & culti de massa humane nature solummodo farinam incorrupta carnis, non fermentum, seu solummodo originale peccati. Cribro namque spiritus sancti eventilavit sursum iniquitatis & sacrosancta carne concepta in utero, & de utero Virginis. Consent ergo SS. Patres, quod si Christus ex Adamo traxisset originem, medio semine virili, fuissetque proinde in eo secundum seminalem rationem, contraxisset originale peccatum.

Sed nego Consequentiam: Negatio enim essendi in Adamo secundum seminalem rationem, est quidem causa sufficiens non contrahendi peccatum originale, juxta ordinem de factis constitutum à Deo, secundum quem soli illi contrahunt peccatum originale, qui descendunt ab Adamo, medio semine virili, non tamen est causa adæquata & unica illud non contrahendi,

cum possit, suppositâ etiam illâ continentia, ejus contractio impediri per formam illi essentialiter oppositam, ut jam diximus. Quando verò D. Thomas & alii SS. Patres citati docent ideò non fuisse in Christo peccatum originale, quia Christus non fuit in Adamo secundum seminalem rationem, assignant rationem sufficientem ad excludendum peccatum originale à Christo, sed non excludunt aliam rationem, quâ nostrum corollarium probavimus.

ARTICULUS II.

An in Christo fuerit vel potuerit esse fomes peccati?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia, & vera eligitur.

Suppono primò contra Durandum, fomitem peccati non esse ipsum appetitum secundum se sumptum, & secundum suam naturam, sed ut connotat privationem subjectionis ad rationem, ex defectu originalis justitiæ provenientem.

Pater hæc suppositio primò quia in Adamo in statu innocentia non fuit fomes peccati, nec in beatis manet: Sed fuit in Adamo in statu innocentia, & in beatis post resurrectionem erit appetitus sensitivus, quantum est de se inclinans in objecta sensibilia: Ergo fomes peccati non consistit in appetitu sensitivo, secundum se sumpto, & ut in objecta sensibilia inclinante.

Secundò, Tridentinum sess. 9. decreto de peccato originali docet quod fomes dicitur peccatum quia à peccato est, & in peccatum inclinans: Sed si consisteret in appetitu sensitivo, ut de se in objecta sensibilia inclinante, effectus peccati originalis non esset, quandoquidem conveniret in statu innocentia ante peccatum: Ergo non consistit in appetitu sensitivo secundum se sumpto, & ut in objecta sensibilia inclinante.

Tertio, Idem Concilium ibidem ait, fomitem in renatis relinqui ad agonem: At si esset ab appetitu sensitivo indistinctus, nihilque illi superadderet, falsum esset ad agonem relinqui, sed ideò renatis conveniret, quia à natura sensitiva separari non posset: Ergo fomes non est solus appetitus sensitivus secundum suam inamatam inclinationem, sed ut connotat privationem subjectionis ad rationem, ex defectu seu privatione justitiæ originalis provenientem.

Scio quosdam existimare fomitem peccati importare aliquam qualitatem morbidam, ad quam ipsi appetitus sensitivo, & augmentem inclinationem ejus ad bona sensibilia, quam ex fibilo serpentis in eo productam afferunt: sed hæc sententia communiter à Theologis rejicitur, & impugnatur iisdem rationibus, quibus in Tractatu de peccatis ostendimus, peccatum originale in simili qualitate non consistere.

Suppono secundò: Fomitem peccati posse considerari dupliciter, videlicet in actu primo, id est secundum quod dicit potentiam ad habendum actum rationi difformem; & in actu secundo, ac secundum quod dicit actum ipsum rationi contrarium; & de utroque in præsentibus questionem, & dubitari utrum in Christo existat, vel existere possit, latere de absoluta Dei potentia. His præmissis,

Prima sententia, seu potius error, fuit Theodori Mopsue-

Diff. 7.
art. 3.
67

68

Mopsuesteni, qui assererat Christum fuisse molestatum passionibus animæ, & concupiscentiis carnis, subindeque in eo fuisse fomitem etiam in actu secundo.

Secunda docet fuisse in Christo fomitem in actu primo, non tamen in actu secundo quoad motus inordinatos contra rationem insurgentes. Hæc tribuitur Durando in 3. dist. 3. quaest. 3. eò quòd ibi doceat fomitem in actu primo consistere in ipso appetitu sensitivo secundum se sumpto, & ut de se in objecta sensibilia inclinante, quem sic sumptum fuisse in Christo, est certum secundum fidem.

Tertia asserit de facto non fuisse in Christo, nec motus inordinatos, nec fomitem in actu primo, potuisse tamen de potentia absoluta quoad utrumque in humanitate Christi inveniri. Ita Vazquez, Delugo, Beccanus, Arriaga, & alii ex Recentioribus.

Quarta cum distinctione procedit, atque dicit fomitem nec extinctum, nec ligatum assumi non posse à Verbo, fomitem verò non extinctum, sed ligatum, posse ab illo assumi. Hanc tenet R. gula disp. 155.

Ultima, quæ est Thomistarum, absolute negat fomitem peccati, quocumque modo consideratum, fuisse, aut esse potuisse in humanitate Verbo unita, etiam de absoluta Dei potentia. Unde

69 Dico primò. In Christo non fuit fomes peccati quoad actum secundum.

Hæc conclusio certissima est, & opposita videtur erronea, nam in Concilio 5. generali actione 8. canone 12. damnatur Theodorus Mopsuestenus, eò quòd dixerit, *Alium esse Dei Verbum, & alium Christum, à passionibus animæ, & desiderii carnis molestias patientem.* Ubi non solum damnatur in Theodoro, quòd dixerit alium esse Dei Verbum, & alium esse hominem Christum, sed etiam quòd dixerit hominem Christum molestias carnis passum fuisse. Erit ergo error asserere oppositum. Hoc ipsum definitur in 6. Synodo generali, actione 11. in Epistola Sophronii, & expressè docetur ab Augustino lib. 2. contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 11 ubi ait: *Hanc Spiritui resistenti, am non habere in carne mortali, ille tantum homo potuit, qui non per ipsam ad homines venit.*

70 Ratio etiam suffragatur. Nam fomes peccati in actu secundo, nihil aliud est quàm motus inordinatus appetitus sensitivi, seu actus ejus ipsi rationi contrarius. Sed in Christo nullus fuit motus inordinatus appetitus sensitivi. Ergo nec fomes peccati in actu secundo. Major patet ex secunda suppositione. Minor verò probatur primò: Prædicti motus non fuerunt in Adamo in statu innocentie, neque erunt in statu gloriæ, nec fuerunt in beatissima Virgine, ut unanimiter docent Theologi: Ergo à fortiori non fuerunt in Christo. Secundò, si illi motus extitissent in Christo, fuissent in illo peccata. Sed in Christo nullum fuit peccatum, ut articulo præcedenti ostensum est. Ergo nec ullus motus inordinatus appetitus sensitivi. Sequela Majoris probatur: Motus inordinatus appetitus sensitivi, peccatum est in illo qui tales motus potest vitare: Sed Christus potuit vitare motus istos, seu efficere ne motus appetitus sensitivi contra rationem insurgent, aut eam prævenirent. Ergo si motus inordinati appetitus sensitivi extitissent in Christo, fuissent in illo peccata. Major patet, Minor probatur. Beati ratione visionis beatifica, vel alterius do-

ni, possunt prædictos motus vitare. Adam vero in statu innocentie illos præcavere poterat, ratione originalis justicie. Sed Christus fuit beatus à primo conceptionis instanti, & habuit in se ipsam originalem quoad effectum subjectionis appetitus sensitivi ad rationem. Ergo potuit prædictos motus vitare, seu impedire ne contra rationem insurgent, aut ipsam prævenirent.

Dico secundo: non fuit in Christo fomes peccati quoad actum primum. Ita D. Thomas hic etiam ubi duplici ratione conclusionem nostram demonstrat. Prima sic potest proponi: In eo quòd habet virtutes morales in gradu perfectissimo, non potest esse fomes peccati, etiam quoad actum primum. At in Christo fuerunt virtutes morales, sicut etiam gratia, in gradu perfectissimo, ut præ ostendimus. Ergo in ipso non fuit fomes peccati, etiam quoad actum primum. Major probatur: Fomes peccati in actu primo sumptus, est inclinatio appetitus sensitivi in bonum delectabile contra rationem. At in eo qui habet virtutes morales in gradu perfectissimo, non potest esse talis inclinatio: Ergo nec fomes peccati in actu primo. Minor probatur: Virtus moralis quæ est in appetitu sensitivo minuit inclinationem in id quòd est contra rationem, cum redit ipsum appetitum rationi subditum, & tantummodo, quantum perfectior fuerit virtus: Ergo in eo qui habet virtutem moralem secundum perfectissimum gradum, non reperitur inclinatio in bonum delectabile contrarium rationi.

Secunda ratio sic procedit: Verbum solum assumpsit illos defectus qui ordinari possunt ad satisfaciendum pro peccato generis humani. Ille defectus, qui dicitur fomes peccati, non est ordinabilis ad satisfaciendum pro peccato, sed potius inclinatur in contrarium satisfactionis. Ergo à Verbo non fuit assumptus.

Patet etiam hæc conclusio ex fundamentis supra statutis: Nam ut in prima suppositione contra Durandum ostendimus, fomes in actu primo dicit appetitum sensitivum, non utrumque, sed ut proximè dispositum & expeditum ut possit exire in actum circa objectum non conformem rationi, & inclinare ad peccatum: At licet in Christo fuerit appetitus sensitivus, non fuit tamen sic dispositus & expeditus, ut possit exire in actum contrarium rationi, & inclinare ad peccatum, ut patet ex dictis conclusionibus præcedenti: Ergo in Christo non fuit fomes peccati, etiam quoad actum primum.

Confirmatur: Fomes in actu primo expeditus ad motus inordinatos, non fuit in Adamo in statu innocentie, nec in Beatissima Virgine, ab instanti conceptionis Christi, nec in beatis ante post resurrectionem. Ergo nec fuit in humanitate Christi, in qua fuit omnis plenitudo gratiæ, & cui nulla defuit perfectio ex his quæ possunt illi competere, nisi defectus illius ad fidem redemptionis conduceret.

Dico tertio: nec de potentia Dei absoluta potuit esse in Christo fomes peccati, sive per modum actus secundi, sive per modum actus primi.

Probatur prima pars ratione ex summa Christiani sanctitatis desumpta: Nam summa & infinita sanctitas pugnat essentialiter non solum cum peccato, sed etiam cum motibus appetitus sensitivi peccatum inclinantibus: At humanitas Christi ex vi gratiæ unionis infinite sancta est: Ergo illi essentialiter repugnant motus inordinati appetitus, inclinantes ad peccatum, & consequenter

illi ut unita Verbo repugnat fomes in actu secun-
do. Minor est certa, Major probatur. Sanctitas
summa summè distat à peccato: At major à pec-
cato distantia est, non solum opponi ipsi pecca-
to, sed etiam ei quod ad peccatum inclinât: Er-
go summa sanctitas non solum opponitur pec-
cato, sed etiam motibus appetitûs ad peccatum
inclinantibus, & cum illis impossibilis est.

Probatur secundò eadem pars ratione sumptâ
ex obligatione quæ est in persona Verbi prædi-
ctos motus coercendi, seu impediendi ne in hu-
manitate assupta insurgerent: unde sic arguo. Si
motus inordinati appetitûs sensitivi insurgerent
in humanitate Christi, Verbo Divino imputaren-
tur ad culpam. Sed hoc implicat: Ergo & illud.
Sequela Majoris probatur: Verbo ratione unio-
nis humanitatis ad ipsum, incumbit obligatio
specialiter gubernandi humanitatem, nedum ut
rationalem, sed etiam ut sensitivam, & alias pos-
set prædictos motus coercere, seu impedire ne
insurgant: Ergo sinere prædictos motus insur-
gere, illosque non prohibere, imputabitur Ver-
bo ad peccatum. Antecedens est certum, nam
obligatio gubernandi in Verbo, consurgit ex
conjunctione humanitatis cum ipso in una Chris-
ti persona. Sed non solum est conjuncta Verbo
natura humana, prout rationalis, sed etiam pro-
ut sensitiva: Ergo inest Verbo obligatio guber-
nandi humanitatem assumptam, & vitandi ma-
la illius secundum utramque rationem confide-
rare. Consequentia autem probatur: quia nam-
que natura humana prout rationali incumbit
obligatio gubernandi seipsam ut sensitivam, si
prædicti motus insurgerent, naturâ rationali ad-
vertente, & illos impedire potente, ipsi impu-
tarentur ad peccatum: Ergo si in Verbo est obli-
gatio gubernandi naturam humanam, nedum ut
rationalem, sed etiam ut sensitivam, cum alias
posset prædictos motus vitare, sinere tales mo-
tus insurgere, eosque non impedire, imputabi-
tur ei ad culpam.

Tertio suaderetur eadem pars. Repugnat Deum
ut auctorem specialem causare motus inordina-
tos appetitûs sensitivi: At si darentur illi motus
in humanitate Christi, Verbum prout in ea sub-
sistit, esset specialis causa illorum: Ergo impli-
cat dari tales motus in humanitate Christi. Mi-
nor constat ex dictis articulo præcedenti, ubi o-
stendimus omnes operationes humanitatis Ver-
bo hypostaticè unitæ, attribuendas esse Verbo
ut in illa subsistenti, non solum denominati vè,
sed etiam elicitive, & effective, ut causa particu-
lari; unde cum motus inordinati appetitûs, ef-
ficerent actiones naturæ sensitivæ, Verbo hypostati-
cè unitæ, necessariò essent attribuendi Verbo ut
in illa subsistenti, tanquam causæ particulari.
Major autem ostenditur primò: Motus illi, etsi
non sint peccaminosi formaliter, defectu liberta-
tis, sunt tamen mali objective: Ergo non possunt
à Deo effici ut à causâ particulari.

Secundò, Habitus vitiosi non possunt à Deo
causari, ut à causâ particulari, etiam de poten-
tia absolutâ, ut tenet frequentior Theologorum
sententia; & hoc quia licet peccata non sint, ta-
men in peccatum inclinant: Sed motus inordina-
ti appetitûs, prævenientes usum rationis, quam-
vis peccata non sint, in peccatum tamen incli-
nant: Ergo Deus non potest illos causare ut cau-
sâ particularis.

Tertio, Licet odium Dei usum rationis præ-
veniens, non sit peccatum formaliter, utpote

Tom. IV.

expers libertatis, non potest tamè à Deo effici, ut
causâ particulari: Ergo pariter motus inordinati
appetitûs, quamvis peccata non sint, ex defectu
libertatis, nequeunt tamen à Deo, ut à causâ par-
ticulari, elicitive procedere.

Ex his probata manet secunda pars conclusio-
nis, quæ asserit fomitem peccati, per modum ac-
tûs primi, non posse reperiri in humanitate
Christi, nam cui repugnat actus secundus, vide-
tur repugnare actus primus, cum ille ab illo spe-
cificetur: Ergo si de potentia Dei absoluta non
possint reperiri in humanitate Christi motus in-
ordinati appetitûs sensitivi, qui sunt fomes pec-
cati in actu secundo, nec poterit etiam talis fo-
mes per modum actûs primi in illa existere.

Potest etiam suaderi hæc pars ex principiis
suprà statutis: Nam ut suprà contra Durandum
ostendimus, essentia fomitis in actu primo sum-
pti, non consistit in sola entitate appetitûs sensiti-
vi, sed in illa ut in actu primo expedita ad mo-
tus inordinatos: At quamvis in humanitate
Christi extiterit entitas appetitûs sensitivi, ex-
peditio tamen per modum actûs primi ad motus
inordinatos non potuit esse in illa, etiam de po-
tentia absoluta: Ergo nec fomes per modum
actûs primi. Minor probatur: Potentia in actu
primo expedita, dicit carentiam impedimenti
se tenentis ex parte actûs primi in ordine ad o-
perandum: Sed implicat in appetitu humanita-
tis Verbo hypostaticè unitæ, carentia impedi-
menti se tenentis ex parte actûs primi operativi
prædictorum motuum: Ergo implicat expeditio
in actu primo ad motus inordinatos in humani-
tate verbo unita, vel in ejus appetitu. Major pa-
ter, Minor probatur. Motus inordinati appeti-
tûs pugnant essentialiter cum unione hypostati-
cæ, vel ratione summæ sanctitatis, vel ratione
obligationis quam fundat in Verbo ut Deo, præ-
dictos motus vitandi; vel quia repugnat Verbo
per modum causæ specialis in illos insurgere, ut
in probatione primæ partis conclusionis decla-
ravimus: Sed unio hypostatica se tenet ex parte
actûs primi in ordine ad omnes operationes hu-
manitatis Christi, cum illa non possit intelligi
in actu primo potens ad operandum, nisi intelli-
gatur subsistens & existens, & non subsistat nec
existat, nisi per subsistentiam & existentiam Ver-
bi, ipsi per unionem hypostaticam communica-
tâ: Ergo implicat in appetitu humanitatis unitæ
verbo, carentia impedimenti ad motus inordi-
natos, se tenentis ex parte actûs primi operativi.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò contra primam conclusionem: 80
Christus voluit tentari per omnia & in om-
nibus, ad nostrum exemplum, ut docet Aposto-
lus ad Hebræos 4. Sed unus modus tentationis,
& maximus, est per motus concupiscentiæ, & car-
nis, seu fomitis: Ergo motus illi fuerunt in Chris-
to, & per consequens fomes in actu secundo.

Respondeo cum D. Thoma infra quæst. 41. art.
1. ad 3. quod utique voluit Christus tentari per
omnia & in omnibus, sed absque peccato, ut ait
Apostolus: tentatio autem quæ fit per motus
carnis non potest esse absque peccato, quia ha-
jusmodi tentatio fit per delectationem & con-
cupiscentiam, & sicut Augustinus dicit 19. de
civit. cap. 4. nonnullum peccatum est, quando
caro concupiscit adversâs spiritum; & ideo
Christus noluit tentari à carne, benè tamen ab
hoste, cujus tentatio potuit esse sine peccato.

M m m m

Hæc

Hæc solutio & doctrina aliquibus displicet, ob rationem quam in illa adhibet S. Doctor, scilicet, quia tentatio quæ fit per motus carnis, non potest esse sine peccato: etenim interdum possunt esse huiusmodi motus absque ullo peccato, ut patet in nobis, quâdo sunt motus primò primi.

82 Verùm ratio illa D. Thomæ optima est, nam principium illud quod assumit non est universaliter intelligendum respectu omnium hominum, ita ut semper tentatio carnis cum delectatione sit peccatum; certum enim est in nobis illam posse esse merè naturalem & involuntariam, prævenientem deliberationem & consensum rationis, ac proinde sine ullo peccato; sed debet intelligi respectu Christi: idcirco enim in nobis prædicta tentatio carnis non semper est peccatum, quia non possumus semper illam prævenire aut coercere: At Christus poterat omnes motus sui appetitûs sensitivi prævenire & cohibere; unde aliquis culpa esset in illo, eos in se permittere, ut supra observatum est.

83 Ad id verò quod subditur de nostro exemplo, respondetur non fuisse necessarium Christum tentari motibus concupiscentiæ, ut nobis præberet exemplum superandi easdem tentationes, cum enim hoc tentationis genus sit internum & occultum, non potuit per illius victoriam dare nobis exemplum superandi tentationes carnis, sed multis aliis modis sibi convenientibus id præstitit.

84 Objicies secundò: Fomes in actu secundo est actus appetitûs sensitivi circa objectum delectabile rationi contrarium: Sed hic actus fuit in Christo: Ergo fuit in illo fomes in actu secundo. Major patet, Minor probatur. Fuit in appetitu Christi tristitia de morte subeunda, ut docet D. Thomas hic art. 6. Sed huiusmodi tristitia fuit erga objectum rationi contrarium: Ergo in appetitu Christi fuit actus circa objectum rationi contrarium. Major est certa, Minor verò suadet. Objectum aliquod esse contrarium rationi est esse aliquâ lege prohibitum: Sed negatio mortis in quam prædictus actus tendebat, erat prohibita Christo, quandoquidem mors erat illi præcepta: Ergo actus appetitûs sensitivi quo Christus mortem fugiebat, erat circa objectum sensibile, ordini rationis contrarium.

85 Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cuius probationem, nego etiam Minorem; nam actus ille quo Christus mortem fugiebat, non erat erga objectum illicitum, vel recte rationi difformis, sed potius valde cõformis; mors enim non erat Christo præcepta, prout erat malum naturæ, sed prout ad finem redemptionis conducebat; & similiter negatio mortis non erat Christo prohibita, prout bona & conveniens naturæ, sed prout opponebatur morti ut conducenti ad finem redemptionis; motus autem appetitûs sensitivi quo Christus tristabatur de morte, non erat de illa omnibus circumstantiis attentis, sed præcisè quatenus mala naturæ: nec mortis negationem sub omnibus circumstantiis attingebat, sed etiam quadam simplex complacencia de negatione mortis, prout naturæ conveniente, & simplex displicencia mortis, prout est mala & disconveniens naturæ; & quia displicere in morte prout sic considerata, & in negatione mortis sic inspecta complacere, nullatenus erat prohibitum, prædictus actus quo Christus mortem fugiebat, non erat circa objectum illicitum, nec per consequens actus fomitis. Solutio est D. Thomæ hic art. 4. ad 3. quod sic procedebat: *Pas-*

iones anime videntur idem esse cum fomite, unde Apostolus Roman. 7. vocat eas passiones peccatum. Sed in Christo non fuit fomes peccati: Ergo vult quod non fuerint in eo anime passiones. Cuiusmodi sic responderet: Ad verum dicendum quod passiones peccatorum sunt motus appetitûs sensitivi circa objectum delectabile, sicut in peccatis. Sentit Ergo D. Thomas, illos motus appetitûs sensitivi in Christo, passiones peccatorum non fuisse, nec actus fomitis, quia in objecto illicita non tendebant, & consequenter non tendebant ad mortem, passio peccati, vel actus fomitis non fuit, quia non erat erga objectum illicitum, sed potius rationi consonum: nam licet suspensio præcepto de morte, displicere in illa tristitia, esset peccatum, in illa tamen inefficaciter, esset peccatum, in illa tamen inefficaciter displicere, quatenus mala naturæ, & in eorum negatione ut naturæ conveniente inefficaciter complacere, bonum erat & rationi consonum. Nam ut ait Augustinus lib. 10. Confess. cap. 28. loquens de miseris, & afflictionibus huiusmodi: Tolerare eas jubet, non amare: nemo autem qui tolerat, amat, quamvis tolerare amet. Unde S. Thomas infra quæst. 18. art. 6. docet voluntatem deesse fuisse ut Christus dolores, passiones, & mortem pateretur, non quod ista secundum se essent vitia à Deo, sed ex ordine ad finem redemptionis: sensualitas autem illa fugiebat, non ad finem redemptionis ordinata, sed secundum se inspecta, & prout erant naturæ disconvenientes.

Dices: Si appetitus sensitivus in Christo fugiebat mortem, quam voluntas ejus per naturam superiorem volebat, sequitur in ipso fuisse pugnam interiorem appetitûs contra rationem, subindeque fomitem peccati, consistens in appetitu contra rationem insurgente, juxta illud Pauli: Sentio aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ.

Sed negatur sequela, nã pugna interior appetitûs contra rationem, consistit in contrarietate appetitûs ad rationem: ut autem sit contrarietas, requiritur quod oppositio attendatur in eodem secundum idem, ut docet D. Thomas infra quæst. 18. art. 6. Etiam autem appetitus in Christo regeret mortem præceptam, non tamen illam recusabat ut ordinatam ad finem redemptionis, sed ut malam naturæ, & illi disconveniente: tamen verò superior non volebat mortem ut malam naturæ, sed ut ordinatam in prædictum finem, & ita quamvis circa idem versarentur objecta, non tamen secundum eandem rationem, ac proinde non erat contrarietas appetitûs cõtrarietatis.

Objicies tertio contra secundam conclusionem: Ex eo probat D. Thomas in Christo non fuisse fomitem peccati, quia habuit virtutes morales secundum perfectissimum gradum, sicut gratiam: Sed hæc ratio non videtur efficax: Ergo fuit præcipuum fundamentum nostræ fortitudinis. Minor probatur: In Joanne Baptista, & aliis Sanctis viris, virtutes in gradu heroicis extiterunt, & tamen in eis non fuit fomes extrinsecus, imò nec ligatus, ut communiter docent Theologi, qui hoc privilegium fomitis extrinsecus, solum in Beatissima Virgine agnoscunt, propter dignitatem matris: Ergo virtutes inobedientes appetitûs, quantumvis in summo lineam, sufficiunt ad ligandum vel extinguendum fomitem; & ita ex eo quod huiusmodi virtutes in summo perfectionis gradu in humanitate Christi fuerint, non recte inferri S. Doctor, in Christo non fuisse fomitem, sed id aliunde probandum est.

78 Hinc difficultati respondet Cajetanus hic
 art. 2. perfectionem virtutis in aliis hominibus
 regulariter non tollere fomitem, bene tamen in
 tali subjecto, scilicet in anima Christi; & ratio-
 nem discriminis reddit: Nam anima Christi (in-
 quit) erat quantum ad elongationem a peccato, sicut
 anime in statu innocentie, anime autem reliquorum
 quantum sanctificatorum in utero; in hac vita sunt si-
 cut anima hominis, qui incidit in latrone; & non so-
 lum spoliatum est gratia, sed etiam vulneratus in na-
 turam; & ideo in anima Christi secundum se, sola
 naturalis inclinatio partis sensitivae in bonum sibi con-
 sonam erat per virtutem subjicienda perfecte rationi,
 at nulla ratio sibi maneret in eorum aliis autem non
 solum est naturalis inclinatio partis sensitivae in bonum
 sibi consonum, sed etiam inclinatio est vulnerata, &
 propterea non sufficit in aliis ad tollendum fomitem
 perfectio virtutis, sed specialiter est opus gratiae sic sanan-
 te, ut extinguitur sibi fomes peccati, quod solum Beate Virgi-
 nim hac vita concessum credimus.

79 Hanc Cajetani doctrinam Vazquez hic disp.
 61, cap. 8. frivolum appellat, eamque impugnat,
 quia eadem omnino secundum substantiam, est natura
 appetitus in quocumque statu, & virtutes
 ejusdem sunt efficaciarum: solum autem est discrimen,
 quia in illo statu, protectione peculiari Dei non sineba-
 tur appetitus exire in motus inordinatos, in hoc autem
 statu: sicut vero si in natura vulnerata virtutes non
 sufficiunt ad subjiciendum perfecte appetitum ad ra-
 tionem, pariter nec in statu innocentie, nec in anima
 Christi Domini sufficienter, esto in naturalibus vulnerata
 non fuerit.

80 Verum hac impugnatio frivola est, futillique
 prorsus motivo ducitur Vazquez ad aspernan-
 dam doctrinam Cajetani, supponens quod pro-
 bare deberet, nempe fomitem in statu innocen-
 tia fuisse sola Dei protectione impeditum, ne
 exiret in motus inordinatos; cuius contrarium a
 Cajetano supponitur, & expressè docetur à D.
 Thoma 1. p. qu. 95. art. 1. & 2. ubi asserit gratiam
 status innocentie, scilicet iustitiam originalem,
 inter alios effectus habuisse subiectionem appetitum
 rationi: quam gratiam non in extrinseca Dei
 protectione consistere, sed in aliquo dono per-
 manente, & intrinseco, docet communis Theo-
 logorum sententia.

81 Falsum etiam est quod ait, nempe gratiam
 & virtutes in quocumque subjecto & statu ejus-
 dem esse efficacitatis, eisdemque prestare esse-
 ctus: gratia enim habitualis in Christo fuit radix
 iustitiae commutativae ad Deum, & tamen in no-
 bis non est radix hujus virtutis. Similiter in An-
 gelis non est radix virtutum temperantiae &
 fortitudinis, & aliarum, quae passionibus mode-
 rantur, bene tamen in nobis. Item gratia in Chri-
 sto habet influere in alios, at in nobis non habet
 hunc influxum. Demum eadem charitas in via
 est amibilibis, eo quod ipsum subjectum sit ver-
 titabile de bono in malum: in patria vero inamif-
 bilis est, facitque ipsum subjectum non posse
 verti de bono in malum: Cur ergo pariter gra-
 tia in Christo & Adamo, mediante virtutibus
 ab illa promanantibus, & in gradu perfectissi-
 mo existentibus, non possunt ita perfecte subie-
 re appetitum sensitivum rationi, ut nullus in eo
 motus inordinatus insurgeret; licet in Joanne
 Baptista, & alij sanctis viris, etiam in utero san-
 ctificatis hunc effectum non praestiterit.

82 Gratia ergo & virtutes in Christo & in Adamo
 habuerunt vim repellendi omnes motus inor-
 dinatos, non secundum se, sed quia erant in tali

A bus subjectis; non quod ab ipso subjecto tribue-
 retur illis talis efficacitas, sed quia Deus non tri-
 buerat illam gratiam & virtutibus existentibus in
 quocumque subjecto, sed solum gratiam existi-
 enti in Christo, in Adamo, & Beata virgine; gratiam
 Christi, quia filius Dei naturalis erat gratia A-
 dami, quia fuit caput generis humani; & gratiam
 B. Virginis, quia fuit mater Dei. Porroque id ex-
 plicari exemplo gratiae, quae est in confirmatis,
 quae habet illos firmare in bono, & inclinare in-
 fallibiliter in illud: haec vero perfectio non
 competit ipsi gratiae secundum se, ut patet, alias
 quilibet julus esset in gratia confirmatus, neque
 consistit in majori intentione ejusdem gratiae
 etenim gratia non confirmans in bono, aliquan-
 do est magis intensa, quam gratia in bono confir-
 mans; multi liquidem sunt in via non confirma-
 ti, qui habent gratiam & charitatem magis in-
 tensam, quam aliqui existentes in patria: sed at-
 tenditur secundum quandam participationem
 gratiae & charitatis patriae, quae secundum mo-
 dum est alterius rationis à gratia & charitate
 via, ut docet S. Thomas 2. 2. quaest. 23. art. 7. ad
 3. habetque non solum excludere omne pecca-
 tum, sed etiam potentiam peccandi tollere. Ita
 similiter in presenti dicimus, hanc perfectionem
 quam habuit gratia in Christo, & in Adamo,
 perfecte subjiciendi appetitum sensitivum ratio-
 ni, & impediendi ne ullus in eo motus inordi-
 natus insurgeret, non competere illi secundum
 se, neque consistere in majori intentione illius,
 sed provenire ex quadam participatione gra-
 tiae patriae, quae non solum habet excludere om-
 ne peccatum, sed etiam omnes motus inordi-
 natos appetitus sensitivi, praevinentes ratio-
 nem. Ex quo facile solvetur plures instantias quas
 Vazquez adducit in contrarium.

93 Objicies quartò contra ultimam conclusio-
 nem: Impedimentum excludens fomitem ab hu-
 manitate Christi, est ipsa gratia habitualis in
 ipso existens, mediante virtutibus in seipsis quae
 ab illa dimanant, ut jam ostendimus: Sed potuit
 de absoluta potentia humanitas Verbo uniri si-
 ne gratia habituali & praedictis virtutibus, cum
 illae non sint dispositiones necessariae, sed tan-
 tum congruae, ad unionem hypostaticam: Ergo
 potuit humanitas Verbo uniri sine impedi-
 mento fomitis, & consequenter de potentia absolu-
 ta, in humanitate Verbo unita potuit remanere
 fomes peccati.

94 Respondeo distinguendo Majorem: Impedi-
 mentum unicum & necessarium ad fomitem
 excludendum ab humanitate Christi, est gratia
 habitualis & c. nego Majorem. Impedimentum
 sufficiens, concedo Majorem, & concessa Mino-
 ri, nego Consequentiam. Nam licet ex negatio-
 ne causae unice & necessariae ad effectum, rectè
 negatio illius colligatur, non tamen ex negatio-
 ne causae, quae licet sufficiens sit, unica tamen
 non est. Licet autem gratia & virtutes in ea per-
 fectione in qua extiterunt in humanitate Chri-
 sti, sufficientes fuerint ad fomitem auferendum,
 necessariae tamen non fuerunt, sed poterat sine
 illis fomes in humanitate impediri, nempe à
 substantia Verbi, cum qua (ut supra ostendi-
 mus) motus inordinati appetitus sensitivi com-
 poni nequeunt; atque adeo etiam si humanitas
 Verbo uniretur sine gratia habituali & virtuti-
 bus in seipsis, & sine ullo dono accidentali, ut po-
 tuit de absoluta potentia, fomes tamen in illa
 non elicit.

95 Objicies ultimò : Majorem videtur habere A oppositionem cum unione hypostatica habitus vitii, quam fomes peccati: Sed habitus vitiosus, de potentia absoluta possunt esse in humanitate Verbo unita: Ergo & fomes peccati, Major videtur manifesta, Tum quia habitus vitiosus proximior est malo ad quod dat facilitatem, quam fomes qui non dat facilitatem, sed in potentia consistit. Tum etiam quia fomes peccati non inclinat in malitiam moralem formaliter, sed tantum pro materiali, scilicet ad bonum delectabile; habitus verò vitiosus est facilitas, inclinatio, & promptitudo ad malum, ut malum malitià morali formaliter. Minor verò suadetur: Cum unione hypostatica solum malum culpa videtur habere oppositionem: Sed habitus vitiosus non importat malum culpæ, ablatà enim omni culpà, imò & reatu pœnæ, possunt manere hujusmodi habitus, ut patet in baptizatis, quibus omnis culpa & pœna perfecte remittitur, & tamen si habeant antea habitus vitiorum, non propterea per baptismum auferuntur: Ergo habitus vitiosus possunt, saltem de absoluta potentia, in humanitate Verbo unita existere.

96 Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, implicat enim habitus vitiosus in humanitate Verbo unita existere, quidquid in contrarium dicant Vazquez hic disp. 61. cap. 8. num. 36. Ragusa disp. 114. §. 8. & alii ejusdem Societatis. Ratio verò negati ex principiis supra statutis facile colligitur. Christi enim humanitas, ex vi unionis hypostaticæ, est infinite atque summè sancta: Sed cum infinita & summa sanctitate habitus vitiosus impossibilis est: Ergo & cum unione hypostatica. Major patet, Minor probatur. Tum quia summa & infinita sanctitas, nedum cum peccato, sed etiam cum potentia proxima peccandi, impossibilis est, ut articulo præcedenti ostendimus: Ergo & cum facilitate ad peccandum, quæ proximiùs ad peccandum, quam ipsa potentia accedit. Tum etiam, quia summa sanctitas dicit summam à peccato distantiam: Sed major est distantia, à peccato distare, & à facilitate ad peccandum, quam à solo peccato: Ergo summa sanctitas nedum opponitur peccato, sed etiam vitio, quod facilitatem ad peccandum præstat. Unde ad probationem Minoris, Major neganda est; nam cum unione hypostatica, non solum peccatum, sed etiam proxima & expedita ad peccandum potentiam, & à fortiori facilitas, inclinatio, & promptitudo ad peccandum, impossibilia sunt.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

97 EX dictis in hac disputatione colligitur, tres esse causas sufficientes impeccabilitatis Christi, & exclusionis fomitis ab ejus humanitate. Prima & principalis est unio hypostatica, quæ cum summè & infinite humanitatem Christi sanctificet, nedum peccatum, & potentiam peccandi, sed etiam omnes motus inordinatos appetitus sensitivi prorsus excludit, ut ex supra dictis patet.

Secunda est visio beatifica, quæ cum animam Christi primæ rectæ operationis regulæ conjungat, illam etiam reddit impeccabilem, & insuper vim & efficacitatem habet comprimendi omnem inordinatum affectum appetitus sensitivi: si enim in via, perfecta Dei contemplatio, quæ est sub velamine fidei, ita ad se rapit sen-

sum, ut licet non impediat omnem motum appetitus, saltem ipsum egergie moderetur, pro eo tempore quo durat, impedit, ut patet ex cæsis; nihil mirum, si clara illa Dei contemplatio, constanter in Christo & in Beato patet, rans, omnem inordinatum motum appetitus prorsus impediatur.

Tertia causa impeccabilitatis Christi, & exclusionis fomitis ab ejus humanitate, sumitur ex perfectione gratiæ habitualis in anima ejus existentis, & virtutum quæ ab ea dimanant: in enim gratia, ratione conjunctionis quam habet cum gratia unionis, & quia in Christo est actu perfecto & cõaturali, habet quandam participationem gratiæ patriæ, ratione cujus sumitur animam Christi in bono, & potentiam peccandi, ac fomitem peccati, motusque omnes inordinatos appetitus sensitivi, ab humanitate ejus excludit; atque ita Christus triplici titulo sanctus & impeccabilis est, unde ob triplicem illam sanctitatis & impeccabilitatis ejus causam & prærogativam, Daniel. 9. Sanctus Sanctus appellatur; & Isaiæ 6. Seraphim die ac nocte, sacrum illud trifragium, Sanctus Sanctus Sanctus, ante Thronum ejus decantant.

DISPUTATIO XXI.

De merito Christi.

Ad Questionem 19. D. Thome.

Celebris est hæc disputatio, plures enim de graves circa meritum Christi, episcopi libertatem, quæ est conditio ad merendum necessaria, occurrunt difficultates, quas articulis sequentibus, eà quæ poterimus perspicere & brevitate, proponemus ac resolvemus.

ARTICULUS PRIMUS.

An & quando Christus meruerit?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

PRO resolutione utriusque difficultatis respondendum est ex Tractatu de justificatione de merito, sex conditiones de lege ordinata ad merendum esse necessarias: Nam primo requiritur quod actio meritoria sit libera, quantum ad liberos nec meremur, nec demeremur. Secundò, operatio debet esse bona ex objecto & circumstantiis, nam actus malus non meretur præmium, sed pœnam. Tertio, debet procedere à subiecto grato, juxta illud Genes. 4. Respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius. Tertio prius ad Abel, id est ad subiectum Deo gratum, deinde ad munera ejus respexit Dominum adferitur, quia nisi subiectum sit gratum, opera ejus Deo grata non sunt. Quarto, quod formaliter virtualiter referatur in finem supernaturalem, quia ut docet S. Thomas 1. 2. quest. 114. art. 4. charitas est quæ conjungit actus aliarum virtutum cum ultimo fine, & ideo ex imperio charitatis habent quod sint meritoria vitæ eternæ. Quintò, quod sit actio viatoris, non beati & damnati, quia sunt in termino, merentur